

UPOREDNA ANALIZA PMI I PRINCE PROFESIONALNIH SERTIFIKATA ZA UPRAVLJANJE PROJEKTIMA**COMPARATIVE ANALYSIS OF PMI AND PRINCE PROFESSIONAL CERTIFICATIONS FOR PROJECT MANAGEMENT**

Marija Došlo, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – INŽENJERSKI MENADŽMENT

Kratak sadržaj – U ovom radu je u prvom delu analiziran pojam projekta, njegove glavne karakteristike i podela. Nakon toga je objašnjen pojam upravljanja projektima. Drugi deo rada se odnosi na metodologije upravljanja projektima. Glavni fokus je stavljen je na sertifikate Project Management Institute-a i PRINCE sertifikate i njihovu uporednu analizu.

Ključne reči: projekat, upravljanje projektima, metodologije upravljanja projektima, PMI I PRINCE sertifikati, uporedna analiza

Abstract – In the first part of this paper, the concept of a project, its main characteristics, and classifications are analyzed. Following that, the concept of project management is explained. The second part of the paper focuses on project management methodologies. The main emphasis is placed on the certifications of the Project Management Institute and PRINCE certifications, as well as their comparative analysis.

Keywords: project, project management, project management methodologies, PMI and PRINCE certifications, comparative analysis.

1. UVOD

Poslovni svet se ubrzano menja, a tehnologija i kraći životni vek proizvoda doprinose razvoju upravljanja projektima [1]. Mnoge kompanije uviđaju da su projekti ključni za njihov opstanak i prednost nad konkurencijom [2].

Projekti omogućavaju isporuku koristi ili vrednosti kroz realizaciju definisanih ciljeva. Projekat stvara organizacioni okvir za resurse koji omogućavaju postizanje vizije budućeg stanja. Menadžeri projekata imaju ključnu ulogu u donošenju promene koja postaje strateška prednost.

Neophodna znanja i veštine menadžera projekata su od suštinskog značaja za uspeh [2]. Obuke za upravljanje projektima sada imaju veći budžet nego ikada pre [3]. Standardizacija upravljanja projektima dovela je do razvoja sertifikacionih šema koje potvrđuju kompetencije menadžera.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila dr Danijela Čirić Lalić, docent

Cilj istraživanja je pokazati vrednost sertifikata za upravljanje projektima na tržištu rada. Analiza će identifikovati najpogodniji sertifikat na osnovu metoda upravljanja, veština, znanja, i drugih faktora kao što su karijerni ciljevi i geografska lokacija

2. O PROJEKTIMA**2.1. POJAM PROJEKTA**

Da bismo objasnili proces upravljanja projektima, prvo treba definisati pojam "projekat". Prema najprihvaćenijoj definiciji u PMBOK vodiču, projekat je privremeni napor s ciljem proizvodnje jedinstvenog proizvoda, usluge ili rezultata [4].

Cilj projekta je ostvarenje definisanih ciljeva kroz isporuku rezultata, a svaki projekat ima početak i kraj. Projekti donose promene u organizacijama i omogućavaju stvaranje poslovne vrednosti. ISO 10006, međunarodni standard za menadžment kvaliteta u projektima, definiše projekat kao vremenski, troškovno i resursno ograničen proces. Projekat se sastoji od koordinisanih aktivnosti s ciljem postizanja određenog rezultata [2].

Joseph Juran opisuje projekat kao unapred isplanirano rešenje za problem koji preduzeće suočava. Prema toj definiciji, svaki projekat rešava specifičan problem, bilo pozitivnog ili negativnog karaktera [5].

2.2. KARAKTERISTIKE PROJEKTA

Projekti imaju šest osnovnih karakteristika: privremeno trajanje, jedinstvenost rezultata, postepenu razradu, ograničene resurse, postojanje investitora i neizvesnost [6].

Privremenost projekta znači da svaki projekat ima definisan početak i kraj, i završava se kada se ostvare ciljevi ili postane nepotreban. Projekti kreiraju jedinstvene rezultate, poput proizvoda, usluga ili novih znanja, što ih razlikuje od rutinskih aktivnosti. Postepeni razvoj projekta podrazumeva da se obim definisano razvija kako tim bolje razume ciljeve. Projekti zahtevaju resurse kao što su ljudi, oprema i novac, a njihova efikasna upotreba je ključna za uspeh. Investitor ili sponzor ima ključnu ulogu u obezbeđivanju finansija i odlučivanju o njihovom trošenju. Neizvesnost je prisutna u svakom projektu zbog jedinstvenosti ciljeva i različitih faktora rizika. Projekti često uključuju više odeljenja i stručnjaka iz različitih oblasti, zahtevajući sinergiju i saradnju. Za uspeh projekta ključna je podrška i pažnja organizacije. Organizaciona složenost projekata razlikuje ih od rutinskih zadataka jer uključuju različite discipline [7].

2.3. UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

Upravljanje projektom prema ISO 10006 iz 2003. godine definiše se kao sveobuhvatan proces koji obuhvata planiranje, organizaciju, praćenje i kontrolu svih aspekata projekta kako bi se postigli njegovi ciljevi. Šest ključnih motivatora za upravljanje projektima uključuje kapitalne projekte, očekivanja klijenata, konkurentnost, razumevanje rukovodilaca, razvoj novih proizvoda i efikasnost [8]. Prilagođavanje metodologije omogućava kontrolu i strukturirano vođenje projekta, dok se uspeh meri kroz trostruko ograničenje: vreme, budžet i kvalitet. Ključne karakteristike upravljanja projektima uključuju definisanje posebne organizacione strukture, upotrebu odgovarajućih informacionih sistema, kao i primenu mrežnog planiranja i Gantograma [9]. Ove karakteristike i standardi omogućavaju jasnu procenu performansi projekta i identifikaciju potreba za prilagođavanjem strategije. Uspešno upravljanje projektima zahteva sinergiju različitih disciplina unutar organizacije [7].

2.4. ŽIVOTNI CIKLUS PROJEKTA

Životni ciklus projekta obuhvata vremenski period od inicijacije do zatvaranja, prolazeći kroz faze kao što su planiranje, izvršenje i monitoring. Ove faze mogu se preplitati i zavise od specifičnih zahteva projekta i organizacija uključenih u njega [4]. U početnoj fazi, korišćenje resursa je minimalno, dok se u fazi planiranja angažovanje ljudskih resursa povećava, a u izvršnoj fazi dolazi do najveće upotrebe svih resursa i troškova. Faza zatvaranja obuhvata završne aktivnosti potrebne za predaju projekta, pri čemu se angažovanje resursa postepeno smanjuje. Tokom životnog ciklusa, projekat se može ocenjivati na osnovu vremena, troškova i učinka, što pomaže u praćenju napretka i postizanja ciljeva. Različiti projekti zahtevaju prilagođeno upravljanje prema industriji i vrsti rezultata [2].

3. METODOLOGIJE UPRAVLJANJA PROJEKTIMA

Razvoj metodologija upravljanja projektima omogućava sistematsko prikupljanje i standardizaciju znanja, što doprinosi efikasnijoj realizaciji projekata [2]. Primena jedinstvene metodologije smanjuje troškove i optimizuje resurse, ali je ključno postaviti osnovne ciljeve, vremenske okvire, troškove i odgovornosti učesnika. Ljudi, a ne metodologije, vode projekte, a organizaciona kultura koja uvažava principe upravljanja dovodi do bržeg izlaska na tržište, smanjenja rizika i veće zadovoljstva potrošača [3].

3.1. PRINCE2 METODOLOGIJA

PRINCE2, što znači „projekti u kontrolisanim okruženjima“, je metodologija upravljanja projektima koja je razvijena u Ujedinjenom Kraljevstvu 1996. godine i uključuje sedam koraka procesa, od započinjanja do zatvaranja projekta. Ova metodologija se smatra fleksibilnijom od tradicionalnog vodopadnog pristupa i pogodna je za složenije projekte, iako može biti opterećena dokumentacijom i sporijom realizacijom zbog nedostatka angažovanja višeg menadžmenta [10]. Osnovni principi PRINCE2 uključuju poslovnu opravdanost, kontinuirano učenje, jasno definisane uloge i odgovornosti, fazni pristup, upravljanje po izuzetku,

fokus na kvalitet proizvoda i prilagođavanje pristupa projektima [11].

3.2. PMI METODOLOGIJA

PMI metodologiju je razvila Project Management Institute (PMI) i predstavljena je u priručniku PMBOK. Ova procesna metodologija obuhvata deset oblasti znanja, uključujući upravljanje integracijom, opsegom, vremenom, troškovima, kvalitetom, ljudskim resursima, komunikacijama, rizicima i stejkholderima, kao i pet grupa procesa: inicijaciju, planiranje, izvršenje, praćenje i kontrolu, i zatvaranje projekata. Iako pruža sveobuhvatan okvir koji je primenjiv na razne projekte, njena glavna slabost je što ne uzima u obzir specifičnosti određenih vrsta projekata [12].

4. SERTIFIKATI ZA UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

Sertifikati se već dugo smatraju važnim kriterijumom za odabir kandidata u različitim delatnostima, jer potvrđuju njihove kompetencije, a posebno u upravljanju projektima. Profesionalna udruženja su razvila standarde i zbirke znanja, a posedovanje sertifikata donosi mnoge prednosti, uključujući povećanje plate i mogućnost rada na složenijim projektima. U ovom radu biće predstavljene najpoznatije i najcenjenije vrste sertifikata za upravljanje projektima na međunarodnom nivou.

4.1. PMI SERTIFIKATI

PMI (Institut za upravljanje projektima) je neprofitno udruženje za profesionalno članstvo koje pruža sertifikate menadžerima projekata, uključujući globalno priznati Project Management Professional (PMP). Ova sertifikacija potvrđuje kvalifikacije menadžera projekata i doprinosi razvoju privrede i ljudskih resursa u regionu, omogućavajući im konkurentnost na međunarodnom nivou. PMI nudi različite sertifikate, a njihovo sticanje može pomoći novim ili neformalnim menadžerima projekata da se istaknu na tržištu rada i obezbede bolje finansijske mogućnosti [13].

4.2. PMP SERTIFIKAT

PMP sertifikat prepoznaje menadžere projekata sa veštinama u upravljanju ljudima, procesima i poslovnim prioritetima. Razvijen od strane PMI, ispit je osmišljen da odražava stvarna iskustva iz oblasti upravljanja projektima. Kandidati moraju ispuniti zahteve obrazovanja i iskustva pre nego što se prijave, uz plaćanje takse za ispit. PMP je visoko cenjen u Severnoj Americi i donosi sertifikovanim menadžerima projekata veće plate, kao i bolju potražnju na tržištu rada. Mnoge organizacije zahtevaju PMP sertifikat kao preduslov za vođenje projekata [14].

4.3. PRINCE2 SERTIFIKATI

PRINCE2 (Projekti u kontrolisanim uslovima) je globalno priznata metodologija za upravljanje projektima, koja pruža osnovne veštine potrebne za uspešno vođenje projekata. Razvijena 1996. godine, metodologija je nedavno ažurirana na PRINCE2 7, koja se fokusira na savremene izazove i veštine poput komunikacije, liderstva i upravljanja rizikom. Sertifikacija je podeljena na dva nivoa: Foundation, koji uvodi principe i procese PRINCE2, i Practitioner, koji se fokusira na primenu

metodologije u specifičnim projektima. PRINCE2 obuka se nudi kroz različite formate, uključujući online kurseve, učionice i hibridne modele. Više od 1 milion profesionalaca je sertifikovano, a mnoge organizacije zahtevaju PRINCE2 kao preduslov za zapošljavanje menadžera projekata [15].

4.4. PRINCE2 FOUNDATION I PRACTITIONER

PRINCE2 7 Foundation kurs nudi se u tri formata: online, u učionici i virtuelno.

1. Online kurs traje oko 12 sati, sa 12-mesečnom licencom koja omogućava fleksibilno učenje i pripremu za ispit, koji košta £845.75.
2. Kurs u učionici je intenzivan trodnevni program koji takođe priprema polaznike za ispit, a cena ispita iznosi £1,725.00.
3. Virtuelni kurs kombinuje prednosti učenja u učionici sa fleksibilnošću virtuelnog okruženja, takođe traje tri dana, a cena ispita je £1,160.00. Svi kursevi pokrivaju ključne koncepte PRINCE2 i pomažu u razumevanju procesa i praksi upravljanja projektima [16].

Na kraju kursa PRINCE2 7 Practitioner, kandidati će moći da:

- primene PRINCE2 principe u odgovarajućem kontekstu,
- efikasno upravljaju ljudima u projektima,
- prilagode relevantne aspekte PRINCE2 praksi,
- primene relevantne aspekte PRINCE2 procesa.

PRINCE2 7 Practitioner nudi se u tri formata:

1. Online kurs traje oko 20 sati sa 12-mesečnom licencom i košta £892.50. Ispit ocenjava sposobnost prilagođavanja PRINCE2 metoda u praksi.
2. Kurs u učionici je dvodnevni program koji takođe priprema za ispit i košta £1,725.00.
3. Virtuelni kurs nudi isto znanje kao kurs u učionici, a cena ispita iznosi £1,160.00. Svi kursevi pomažu kandidatima da steknu praktične veštine za korišćenje PRINCE2 metodologije [17].

5. UPOREDNA ANALIZA PMP I PRINCE2

PMP i PRINCE2 su dva istaknuta sertifikata u upravljanju projektima, svaki sa svojim specifičnim pristupima i metodologijama. PRINCE2 se fokusira na procesne korake i najbolje prakse, dok PMP koristi smernice PMBOK-a koje obuhvataju deset oblasti znanja. Geografski, PRINCE2 je popularniji u Velikoj Britaniji i Evropi, dok je PMP prepoznat globalno, posebno u Sjedinjenim Američkim Državama. Sertifikati se razlikuju u zahtevima za pripremu, gde je PRINCE2 lakši za sticanje, dok PMP zahteva više iskustva i formalnog obrazovanja. Ispiti za sertifikaciju takođe imaju različite formate, pri čemu je PRINCE2 često više fokusiran na teoriju. Profesionalci sa PMP sertifikatom obično

zarađuju više od svojih nesertifikovanih kolega, dok PRINCE2 pruža jasnu metodologiju koja može povećati efikasnost projekata. Izbor između sertifikata zavisi od individualnih karijernih ciljeva, geografske lokacije i vrste projekata na kojima želite raditi. Obe sertifikacije nude prednosti, ali izbor zavisi od specifičnih potreba i konteksta. Na kraju, uspeh zavisi od posvećenosti i sposobnosti pojedinca da primeni naučene veštine u praktičnom radu.

6. LITERATURA

- [1] Lalić, D. (2020). "Prilog istraživanju efekata agilnog prilaza u upravljanju projektima izvan softverske industrije", Novi Sad.
- [2] Nikola Radaković, S. M. (2017). "Osnove upravljanja projektima", Novi Sad.
- [3] Kerzner, H. (2017). "Project management", Hoboken.
- [4] Institute, P. m. (2017). "A Guide to the Project Management Body of Knowledge-PMBOK Guide (6th ed.)", Newtown Square, PA.
- [5] P. Jovanović, F. (2016). "Razvoj metodologije upravljanja rizikom strategijskih investicionih projekata", Bor.
- [6] Petar Jovanović, I. B. (2018). "Management: Journal of Sustainable Business and Management Solutions in Emerging Economies. Management Journal", 13.
- [7] Gray, C. L. (2008). "Project Management: The Managerial Process", New York.
- [8] Holland, M. K. (2011). "The History of Project Management".
- [9] Jovanović, P. (1995). "Upravljanje projektom", Beograd.
- [10] Tarver, E. (2024, Januar 17). "Project Management Methodologies & Frameworks You Should Know", <https://www.forbes.com/advisor/business/project-management-methodologies/#:~:text=A%20project%20management%20methodology%20is%20a%20set%20of%20principles%2C%20values,timelines%3B%20and%20modes%20of%20assessment>.
- [11] PRINCE2 "Methodology in Project Management – A Complete Overview", (2023). Preuzeto sa kissflow: <https://kissflow.com/project/prince2-project-methodology/#:~:text=Projects%20in%20a%20Controlled%20Environment,phases%20from%20beginning%20to%20end>.
- [12] PMI. (2013). "A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide)".
- [13] "What Is PMI in Project Management?" (n.d.). Preuzeto sa Wrike: <https://www.wrike.com/project-management-guide/faq/what-is-pmi-in-project-management/>.
- [14] "Project Management Professional (PMP)" (n.d.). Preuzeto sa Project Management Institute: <https://www.pmi.org/certifications/project-management-pmp>.
- [15] "What is PRINCE2 methodology?" (n.d.). Preuzeto sa PRINCE2.com: <https://www.prince2.com/uk/what-is-prince2>.
- [16] "PRINCE2® 7 Foundation courses" (n.d.). Preuzeto sa PRINCE2.com: <https://www.prince2.com/uk/prince2/foundation>.

[17] "PRINCE2® 7 Practitioner courses" (n.d.). Preuzeto sa PRINCE2.com: <https://www.prince2.com/uk/prince2/practitioner>

[18] "PRINCE2® vs PMP - Major Differences Between PMP and PRINCE2" (n.d.). Preuzeto sa [theknowledgeacademy.com](https://www.theknowledgeacademy.com/blog/prince2-vs-pmp-comparison/): <https://www.theknowledgeacademy.com/blog/prince2-vs-pmp-comparison/>

Kratka biografija:

Marija Došlo rođena je 1998. godine u Zrenjaninu. Diplomirala je na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu 2022. godine. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka, iz oblasti inženjerskog menadžmenta odbranila je 2024. godine.